

Stijn Sieckelinck

lectoraat Youth Spot
Hogeschool van Amsterdam

Jan Dirk de Jong

lectoraat Aanpak Jeugdcriminaliteit
Hogeschool Leiden

Juni 2026

**Preventie van jeugdcriminaliteit:
twee lenzen, één werkelijkheid**

*Over preventie, positionering en gemiste kansen
in het jongerenwerklanschap*

Van gesprek naar gedeeld inzicht

Dit paper startte niet als een plan, maar als een gesprek tussen twee collega's onderweg. Na een bijeenkomst over de Amsterdamse Jongerenwerk Academie stapten we samen in de tram richting Centraal Station. Wat begon als een informeel nagesprek, ontwikkelde zich al snel tot een inhoudelijke uitwisseling. Over wat we zagen in verschillende gemeenten. Over hoe opdrachten worden geformuleerd en uitgevoerd. En met name over waar het, ondanks alle inzet, niet altijd lukt om écht het verschil te maken.

Wat hierbij opviel, was hoe snel we elkaar vonden in onze analyse. We werken vanuit verschillende lectoraten, in verschillende netwerken en met een net andere invalshoek. De één kijkt primair vanuit de pedagogische infrastructuur van het jongerenwerk, de ander meer vanuit de veiligheids- en justitiële context waarin jongeren terecht kunnen komen. En toch zagen we duidelijk hetzelfde.

We zagen geen leeg veld. Integendeel. In veel gemeenten is juist sprake van een groeiend aanbod: nieuwe initiatieven, aanvullende trajecten en steeds meer aandacht voor preventie van jeugdcriminaliteit. We zagen ook geen jongerenwerk dat tekortschiet. Wat we wel zagen, was iets anders: onduidelijkheid over wat onder preventie wordt verstaan, voor welke jongeren die inzet is bedoeld en wie daarin precies waarvoor aan zet is. Daaronder ligt een fundamentele vraagstuk: een gebrek aan ordening en positionering in een veld dat steeds complexer wordt, met verschuivende rollen, oplopende verwachtingen en samenwerkingsverbanden waarin potentie aanwezig is, maar niet vanzelf tot zijn recht komt.

Precies in die samenwerking zagen we de grootste gemiste kansen. Kansen om jongeren beter te bedienen: van vroege signalering en preventie, via omleiding, tot aan herstel en nazorg. Kansen om de kracht van verschillende partijen beter te verbinden. En om de rol van het jongerenwerk scherper te positioneren in relatie tot andere domeinen.

Het gesprek in de tram leidde tot een mailwisseling. Die mailwisseling groeide uit tot dit paper: geen afgerond antwoord, maar een poging om te ordenen wat wij — ieder vanuit onze eigen praktijk en onderzoek — op meerdere plekken zien terugkeren.

We hopen daarmee niet alleen herkenning te bieden, maar vooral een uitnodiging te doen aan het werkveld. Aan uitvoerders en opdrachtgevers. Om het gesprek samen voort te zetten. En scherper te krijgen hoe het veld zo kan worden ingericht dat jongeren niet tussen wal en schip vallen en professionals elkaar niet passeren, maar versterken.

Jan Dirk de Jong en Stijn Sieckelinck

Amsterdam - Rotterdam, 3 juni 2026

Preventie van jeugdcriminaliteit: twee lenzen, één werkelijkheid

*Over preventie, positionering en gemiste kansen
in het jongerenwerklandschap*

Een gezamenlijke reflectie vanuit:

**Lectoraat Youth Spot
Hogeschool van Amsterdam**

en

**Lectoraat Aanpak Jeugdcriminaliteit
Hogeschool Leiden**

**Stijn Sieckelinck
Jan Dirk de Jong**

Juni 2026

Inhoud

Van gesprek naar gedeeld inzicht	2
Inleiding	5
Verschillende perspectieven op hetzelfde veld	5
Eén herkenbaar beeld.....	6
1. Drietrapsraket van frictie rond het jongerenwerk	7
Spanning 1 – Een brevet van onvermogen.....	7
Spanning 2 – Concurrentie onder druk	7
Spanning 3 – Verschuiving en overlap.....	8
2. Wat hier werkelijk speelt	9
Goede spelers, geen samenspel.....	9
Gebrek aan ordening.....	9
3. Van overlap naar samenspel	11
Onduidelijkheid over preventie	11
Geen estafette van doelgroepen	11
Van losse organisaties naar één team	11
De pedagogische basis en specialistische aanvulling.....	12
Samenwerking zonder rolverlies	13
Slot: twee lenzen, één opgave	14
Bronnen	15

Inleiding

Sinds enkele jaren is meer nadruk komen te liggen op de preventie van jeugdcriminaliteit. Daarbij is substantieel geïnvesteerd in de aanpak van het probleem (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). In veel gemeenten is het aanbod de afgelopen jaren toegenomen. Daardoor ontstaat het beeld dat er geen sprake (meer) is van een gebrek aan aanbod (Rijksoverheid, 2024). Naast reguliere voorzieningen voor algemene preventie, vooral vanuit het jongerenwerk in de sociale basis, ontstaan specialistische initiatieven en specifieke veiligheidsinterventies. Deze worden bijvoorbeeld gefinancierd vanuit aanvullende bronnen van een gemeentelijke jeugd- of zorg- en veiligheidsafdeling, het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid of Preventie met Gezag.

Daardoor zijn inmiddels tal van oude, nieuwe en hernieuwde samenwerkingsstructuren binnen welzijn, zorg, veiligheid en onderwijs. Alles lijkt aanwezig. Het potentieel is daarmee groot. Er gebeurt ook veel, en wellicht steeds meer. En toch blijft het beoogde effect vaak achter (De Groene Amsterdammer, 2024; CCV, 2026; Zemblu, 2026). Hoe kan dat?

Verschillende perspectieven op hetzelfde veld

Bij onvoldoende effect van al dat aanbod wordt door gemeentelijke opdrachtgevers vaak met enige ontevredenheid gekeken naar de bijdrage van het jongerenwerk, in het bijzonder vanuit de afdeling die gaat over jeugd en veiligheid. Die ontevredenheid is niet zelden mede de aanleiding voor de opkomst van extra en aanvullende initiatieven. In ons werk kijken wij door twee verschillende lenzen naar deze situatie en de onderliggende ontwikkelopgave.

Pedagogische lens

Vanuit het perspectief van het 'reguliere' jongerenwerk in de sociale basis (lectoraat Youth Spot) zien we hoe brede pedagogische infrastructuren onder druk komen te staan wanneer zij impliciet veiligheidstaken toegeschoven krijgen waarvoor zij niet altijd zijn toegerust.

Zorg- en veiligheidslens

Vanuit het perspectief van zorg- en veiligheidsjongerenwerk (lectoraat Aanpak Jeugdcriminaliteit) zien we hoe gemeenten opdrachten verstrekken met specialistische verwachtingen aan aanbieders, maar zonder duidelijke doelgroepafbakening, mandaat en methodische verankering, inclusief forensische scherpte.

We bestuderen elk een kant van het vraagstuk maar zien in de kern hetzelfde: een vorm van georganiseerde teleurstelling. Er is lokaal enorm veel geïnvesteerd in een betere aanpak, waardoor de verwachtingen gestegen zijn. Nog te vaak blijven de gehoopte resultaten echter uit.

Wat wij allebei nadrukkelijk óók zien, is geen falend jongerenwerk. Wat zich aftekent, is met name een structureel positionerings- en professionaliseringsvraagstuk dat lange tijd te weinig aandacht heeft gekregen. In een veld waar het aanbod eerder groeit dan ontbreekt, is dit een uitermate urgent ordeningsprobleem. We zien te veel aanbod met te weinig sturing, als het ware. Dit patroon zien wij – ieder vanuit ons eigen netwerk en onderzoekspraktijk – allebei in uiteenlopende gemeenten terugkeren. Om dit concreet te maken, volgt een korte, samengestelde casus die ons kenmerkend lijkt voor wat we waarnemen.

Eén herkenbaar beeld

In een middelgrote stad neemt de spanning toe op een plein in een buurt die veel in de aandacht staat wegens jeugdoverlast en -criminaliteit. Bewoners klagen over vooral intimidatie en een grimmige sfeer. Ondernemers en de beheerder van de Openbare Bibliotheek appen regelmatig de gebiedsmanager met verhalen en beelden van de overlast en schade. De wijkagent spreekt zelfs al van een “verharding” bij de broertjes en zusjes van de grootste raddraaiers. Een groep jongens van 14 tot 17 hangt de laatste tijd weer dagelijks in de buurt. Soms breken ze een box open of verschaffen zich toegang tot een afgesloten ruimte van de woningbouw om een hangplek te creëren. Sommigen zitten al in een Persoonsgebonden Aanpak (PGA). Anderen balanceren op de rand van schooluitval en eerste ernstige delicten (high impact crimes of handel in verdovende middelen).

De gemeente vraagt de lokale jongerenwerkorganisatie al een tijdje om *“meer te doen aan preventie van jeugdcriminaliteit”*. Ze willen dat achterliggende vraagstukken worden geadresseerd die van groot belang zijn voor de gemeente: een vermindering van overlast en ook van dure jeugdzorg. Tegelijkertijd wordt een nieuwe partij ingehuurd met een specifieke opdracht op jeugd en veiligheid. Die nieuwe partij zou jongeren moeten bereiken die het jongerenwerk ogenschijnlijk niet bereikt. De inzet van die nieuwe partij zou verder moeten bijdragen aan overlastvermindering, gedragsverandering en het oppakken van hulpvragen bij de doelgroep waar men mee in de maag zit.

1. Drietrapsraket van frictie rond het jongerenwerk

Wat vaak gebeurt in zo'n kenmerkende casus, laat zich goed begrijpen als een opeenstapeling van spanningen. Die spanningen hangen met elkaar samen en versterken elkaar als een soort drietrapsraket.

Spanning 1 – Een brevet van onvermogen

Wat wij in meerdere gemeenten zien, is dat jongerenwerk steeds vaker wordt aangesproken op opgaven die verder reiken dan brede pedagogische ondersteuning en klassieke of algemene preventie. Jongerenwerkers zijn nabij en werken methodisch in de leefwereld van jongeren. Ze investeren in relaties, groepscontact en aanwezigheid op straat en online. Een deel van hen werkt al nadrukkelijk ook met jongeren die in beeld komen bij jeugd en veiligheid. Juist daar ontstaat spanning wanneer overlast aanhoudt, verhardt of zich verplaatst via andere groepsverbanden en netwerken dan waar het jongerenwerk zicht op heeft. Dan ontstaat al snel het beeld dat "het jongerenwerk niet levert" op het gebied van preventie.

Dat beeld wordt versterkt wanneer vanuit veiligheidspartners om informatie wordt gevraagd en die informatie maar beperkt of traag op gang komt. Voor de buitenwereld lijkt dat al snel een teken dat jongerenwerk de doelgroep onvoldoende bereikt, of de jongeren wel kent maar te veel de hand boven het hoofd houdt. In de praktijk zien wij echter meestal niet primair onwil of onvermogen, maar een minder zichtbaar probleem: een mismatch tussen opdracht, verwachting en expertise.

Zolang niet scherp is wat onder preventie wordt verstaan, voor welk type problematiek en in welke mate van ernst die preventie bedoeld is, en wie daarin precies waarvoor aan zet is, wordt het uitblijven van resultaat impliciet toegeschreven aan één partij. Zo krijgt het jongerenwerk – gevoelsmatig en ten onrechte – een brevet van onvermogen voor een opdracht die vaak onvoldoende is afgebakend.

Spanning 2 – Concurrentie onder druk

Wanneer de onvrede groeit over wat het jongerenwerk wel en niet oplevert, ontstaat in veel gemeenten een voorspelbare beweging: er worden nieuwe partijen, aanvullende trajecten of specialistische initiatieven toegevoegd aan het veld. Die profileren zich met specialistische kennis, een steviger veiligheidsrepertoire, lokale geloofwaardigheid of een grotere bereidheid om te begrenzen en informatie te delen. Op zichzelf is dat begrijpelijk. Gemeenten zoeken immers naar manieren om gaten te dichten, risico's te verkleinen en zwaardere doelgroepen beter te bereiken. In de praktijk leidt die uitbreiding helaas lang niet altijd tot meer samenhang.

Wat doorgaans gebeurt, is dat het bestaande jongerenwerk onder druk opschuift richting een meer belastende opdracht. Het voelt de bestuurlijke en organisatorische noodzaak om betekenisvol te blijven voor jongeren bij wie problemen al verder zijn ontwikkeld en complexer worden. Tegelijk sluit het aan bij overlegstructuren vanuit jeugd en veiligheid en wordt het op piekmomenten ingezet voor aanwezigheid, begrenzing en het helpen bewaren van de rust.

Daarmee wordt het begrip preventie steeds verder opgerekt. Het werk wordt intensiever en belastender, maar niet vanzelf doelgerichter. Nieuwe en gevestigde partijen komen naast elkaar te staan in een veld waarin verwachtingen hoog zijn en capaciteit beperkt is. Tegelijk komen lijnen uit beleid, veiligheid, school, online werk en casusoverleggen niet vanzelf bij elkaar. De onderstroom is dan niet alleen concurrentie, maar wijst op een fundamenteler probleem: het partnerschap tussen gemeente en uitvoering is nog onvoldoende geordend om deze opgave gezamenlijk en duurzaam te dragen.

Spanning 3 – Verschuiving en overlap

In die drukte gaan partijen steeds vaker in elkaars richting bewegen. Nieuwe J&V-partijen presenteren zich als specialist, maar organiseren in de praktijk soms ook sport, groepsactiviteiten of een open inloop om toegang tot jongeren te krijgen en relaties op te bouwen. Dat is verklaarbaar, want specialistisch werk heeft net zo goed ontmoeting, vertrouwen en presentie nodig. Tegelijk schuift het reguliere jongerenwerk, onder invloed van verwachtingen en omstandigheden, geregeld op richting signalering, veiligheidsafstemming en doelgroepen die eigenlijk specialistischer benadering vragen. Zo ontstaan er in de praktijk vergelijkbare werkvormen, deels overlappende doelgroepen en onduidelijkheid over wie wanneer aan zet is.

De consequenties daarvan zien wij op meerdere plekken terug. Er ontstaat parallelle inzet op dezelfde jongeren, terwijl andere jongeren uit beeld raken. Activiteiten overlappen. Overlegstructuren stapelen zich op. En voor jongeren, ouders en partners wordt steeds minder zichtbaar waarom verschillende partijen vergelijkbare dingen doen. Met name op de overgangen tussen verschillende groepen jongeren wordt zichtbaar hoe diffuus het veld kan worden. Wie is verantwoordelijk voor jongeren bij wie vooral vroege signalen van risico zichtbaar zijn? Wie voor jongeren die al grensoverschrijdend gedrag laten zien maar nog beïnvloedbaar zijn? En wie voor jongeren bij wie problemen zich hebben verdiept en een zwaardere, meer specialistische inzet nodig is, terwijl zij nog niet duidelijk elders worden gedragen?

Het gevolg is een systeem dat eerder reactief dan strategisch opereert. Overlast neemt dan niet vanzelf af, de zwaarste jongeren blijven niet zelden buiten bereik, jongerenwerkers voelen zich miskend en gemeente en politie ervaren onvoldoende resultaat. Wat zichtbaar wordt, is niet alleen overlap in de uitvoering, maar een dieper orderingsprobleem in het hele veld.

2. Wat hier werkelijk speelt

Als je kijkt naar wat lokaal aanwezig is, valt iets op. Er is veel. Reguliere partijen. Nieuwe specialistische initiatieven. Professionals met kennis, ervaring, relaties en gezag. In potentie ligt er een sterk geheel. En toch loopt het in de praktijk vaak vast. Niet omdat er te weinig gebeurt, maar omdat de inzet onvoldoende op elkaar aansluit. Inspanningen versterken elkaar niet vanzelf. Soms werken ze elkaar zelfs tegen.

Goede spelers, geen samenspel

Een gemeenteambtenaar vergeleek het eens met een voetbalteam. Er staan goede, soms zelfs uitstekende spelers op het veld. Iedereen kent de spelregels. Maar het spel komt niet tot stand. Spelers lopen elkaar voor de voeten. Posities zijn onduidelijk. En zonder coaching en onderlinge afstemming blijft het bij losse acties in plaats van samenspel.

Dat raakt de kern van het probleem zoals wij het ook zien. Het probleem is geen gebrek aan aanbod. Het probleem is een gebrek aan ordening. Praktijkgerichte ontwikkeltrajecten zoals Drop In onderstrepen dit door te laten zien hoe ingewikkeld het is om jongerenwerk, veiligheid en preventie duurzaam met elkaar te verbinden binnen een steeds complexer lokaal speelveld (Strijbosch et al., 2025). Het veld is dus niet leeg. Maar het is wel diffuus georganiseerd.

Hierdoor ontstaan ruimtes waar ze niet zouden hoeven te bestaan. Jongeren vallen tussen wal en schip. Of krijgen te maken met meerdere partijen tegelijk, zonder duidelijke lijn. Tegelijkertijd worden professionals zelf niet altijd in positie gebracht. Een aantal jongerenwerkers, net als een aantal andere uitvoerders, hebben vaak wel de informatie én de relatie. Alleen hebben ze niet altijd het mandaat om te handelen, te schakelen of te begrenzen.

Daarbij ontbreekt het regelmatig aan forensische scherpzint: het vermogen om signalen van verharding, herhaling en criminele inbedding tijdig te herkennen en te duiden, en om in te schatten wanneer het eigen handelen niet langer toereikend is. Het gaat niet om het zelf bieden van forensische behandeling, maar om het kunnen wegen van risico's, het begrijpen van gedrag in context en het weten wanneer andere, meer gespecialiseerde partijen aan zet zijn. Daardoor blijft potentie onbenut.

Gebrek aan ordening

Hierdoor ontbreekt een aantal basale voorwaarden in de inrichting van het veld. Heldere afbakening: voor welke jongeren is welke inzet bedoeld? Rolzuiverheid: wie doet wat, en wie juist niet? Mandaat: wie mag beslissen en opschalen? En een duidelijke escalatieloga voor wanneer problemen erger worden. Zonder die ordening wordt samenwerking fragiel. Organisaties schuiven – soms bewust, vaak onbedoeld – over

elkaars domein heen. Rollen vervagen. Verwachtingen lopen uiteen. Verantwoordelijkheden worden diffuus.

Dat leidt tot overlap in activiteiten, doelgroepen en verantwoordelijkheden. Tot onduidelijke routes voor jongeren. Tot concurrentie tussen partijen. En uiteindelijk tot verwarring over legitimiteit en effect. Dat het effect achterblijft, komt dan ook niet doordat het werk faalt. Veel vaker is de complexiteit van het vraagstuk groter dan waar het veld momenteel op is ingericht.

3. Van overlap naar samenspel

Onduidelijkheid over preventie

Preventie van jeugdcriminaliteit is geen automatisch bijproduct van generieke activiteiten. Maar het is eveneens geen exclusieve veiligheidsopgave. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid die alleen kan slagen als verwachtingen kloppen, rollen helder zijn en expertise wordt erkend.

Zolang niet expliciet wordt gemaakt wat onder preventie wordt verstaan en voor welke jongeren die inzet bedoeld is, schuiven partijen onbedoeld over elkaars domein heen. Eenvoudige indelingen in werksoorten of doelgroepen bieden dan houvast op papier, maar blijken in de praktijk vaak onvoldoende.

Geen estafette van doelgroepen

Zo wordt op papier doorgaans gedacht in termen van 'vangnetten': wie niet wordt bereikt door de ene partij, wordt opgevangen door de andere. Of: wie door het eerste net valt, komt vanzelf in het tweede terecht. Dat klinkt logisch, maar de praktijk laat iets anders zien. Bij jongeren met hogere risico's is het bij uitstek nodig om vroeg te beginnen. Wachten tot een eerste aanpak faalt, betekent meestal dat problemen zich al hebben verdiept. Een extra complicerende factor is dat het vaak niet gaat om één duidelijke doelgroep. We zien jongeren die zich op verschillende momenten bevinden in een ontwikkeling van risico naar zwaardere problematiek, met elk hun eigen vragen en benodigde inzet (De Jong, ter perse).

Ook het idee dat jongeren vanzelf doorstromen van de ene naar de andere partij blijkt weerbarstig. Organisaties hebben hun eigen opdrachten, druk op aantallen en verwachtingen. Doorverwijzen gebeurt daardoor niet altijd vanzelfsprekend of succesvol wanneer dat beter zou zijn voor de jongere. Op die manier ontstaat er ruis. In aanbod, in doelgroepen en in verantwoordelijkheden. En blijft het probleemoplossend vermogen achter bij de verwachtingen.

Van losse organisaties naar één team

Voor gemeenten die in plaats van teleurstelling succes willen organiseren helpt het om het geheel van het aanbod anders te bekijken. Niet als losse organisaties met eigen opdrachten, maar als één team met een gezamenlijke opgave. Teams functioneren alleen wanneer professionals hun werk op elkaar moeten afstemmen en dus van elkaar afhankelijk zijn (Rubin et al., 1978). Dit maakt zichtbaar dat succes niet alleen afhangt van de kwaliteit van afzonderlijke partijen, maar vooral van de manier waarop zij samenwerken en op elkaar zijn afgestemd.

De vergelijking met het voetbalteam helpt daarbij. Regulier jongerenwerk functioneert vaak als de voorhoede. Zij zijn aanwezig in de leefwereld van jongeren, bouwen relaties op en signaleren vroeg wat er speelt. Specialistisch zorg- en veiligheidsjongerenwerk vervult vaker een rol als achterhoede. Zij worden ingezet wanneer problemen zich verdiepen, risico's toenemen en zwaardere inzet nodig is om verdere escalatie te voorkomen.

Succes vraagt dat iedereen zijn positie kent en bewaakt. Wat we nu vaak zien, is dat spelers uit positie raken. Ze gaan elkaars rol overnemen, raken verward in onderlinge afstemming of proberen hun eigen bijdrage zichtbaar te maken, ook als dat ten koste gaat van het geheel. Dan mag je nog zo'n goede spelers opstellen, het spel blijft stroef en het resultaat achter.

Tegelijk geldt, net als in het voetbal, dat spelers soms tijdelijk uit hun positie stappen omdat het spel dat vraagt. Bijvoorbeeld omdat juist die ene professional - uit de voorhoede - de relatie heeft, toegang krijgt of op dat moment invloed kan uitoefenen. Dat kan waardevol zijn, maar alleen als het gebeurt in afstemming en met duidelijke afspraken. De achterhoede blijft aan zet: het inhoudelijke eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor zwaardere inzet verschuiven niet automatisch mee. De benodigde expertise moet op tijd worden betrokken en leidend blijven. Een jongerenwerker is geen behandelaar of hulpverlener, maar kan wel de sleutel zijn tot het bereiken, beïnvloeden en motiveren van een jongere — met name op momenten waarop zwaardere inzet nodig is. Voorwaarde is dat die inzet niet stilzwijgend wordt overgenomen, maar bewust wordt verbonden aan de partij die daarvoor bedoeld en toegerust is.

Waar nu nog vaak twee of meer teams elkaar voor de voeten lopen en — meestal onbedoeld — tegenwerken, kan meer aandacht voor 'team building' helpen om een sterker leer- en samenwerkingsklimaat te creëren. In zo'n klimaat leren betrokken partijen van elkaar en kunnen zij gezamenlijk sterker opereren. Lokale opdrachtgevers, directies en onderzoekers hebben daarin een belangrijke faciliterende rol. Door elkaar aan het werk te zien kunnen professionals gezamenlijk werken aan hun probleemoplossende capaciteiten en, waar nodig, creativiteit inzetten om lokale uitdagingen beter aan te gaan.

De pedagogische basis en specialistische aanvulling

Dat begint bij erkenning van het reguliere jongerenwerk als pedagogische basisinfrastructuur. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor jongeren, ouders en scholen. Zij zien broertjes, neefjes en groepsgenoten. En zij signaleren vroeg waar risico's ontstaan. Tegelijk vraagt dit om realisme: hun kracht ligt in relatie en preventie, niet in het begeleiden van jongeren die al diep in criminaliteit zitten.

Daarnaast vraagt het om een heldere positionering van specialistisch zorg- en veiligheidsjongerenwerk als aparte discipline (De Jong, 2025). Niet als vervanging van het reguliere werk in de sociale basis, maar als aanvulling waar de problematiek zwaarder wordt en regulier jongerenwerk ophoudt. Hun inzet richt zich op jongeren bij wie risico's zich hebben verdiept, op situaties waarin groepen een rol spelen, en op het voorkomen dat jongeren verder afglijden richting justitie of detentie. Dat betekent ook dat hun werkterrein meebeweegt met waar de problematiek zich manifesteert: op straat, op school en online.

Samenwerking zonder rolverlies

Cruciaal is daarnaast een expliciete afbakening van doelgroepen (De Jong, ter perse). Niet om jongeren vast te zetten in categorieën, maar om helder te krijgen wie waarvoor aan zet is. Tegelijkertijd vraagt dit besef dat deze afbakening nooit volledig strak is. Er zal altijd overlap zijn. Precies daarom is samenwerking essentieel.

Die samenwerking moet plaatsvinden zonder rolverlies. Op plekken waar informatie gedeeld kan worden, waar gezamenlijke duiding mogelijk is en waar afstemming plaatsvindt over wie wanneer handelt. Dat vraagt om wederkerigheid: specialistische partijen die het reguliere werk voeden met inzichten over ontwikkelingen in criminaliteit, en reguliere partijen die signalen en toegang delen die voor specialistische inzet van belang zijn.

Tot slot vraagt dit om opdrachtgeverschap dat stuurt op duidelijkheid in plaats van op druk. Niet steeds nieuwe initiatieven toevoegen, maar zorgen dat bestaande inzet beter op elkaar aansluit. Dat betekent heldere opdrachten, realistische verwachtingen en expliciete keuzes.

Dat betekent niet dat rollen nooit mogen schuiven. Soms zal een specialistische partij naar voren bewegen om vertrouwen op te bouwen. Soms zal het reguliere werk moeten bijspringen in situaties waar de druk oploopt. Maar dat zijn uitzonderingen, geen uitgangspunt. En ze vragen altijd om afstemming en duidelijke regie.

Slot: twee lenzen, één opgave

Vanuit verschillende tradities kijken wij naar hetzelfde veld. De ene lens benadrukt de pedagogische infrastructuur. De andere de veiligheidsspecifieke specialisatie. Door als lectoren vanuit ons eigen vakgebied geregeld met elkaar in gesprek te gaan, merken wij dat alleen door beide lenzen samen te brengen de complexe werkelijkheid goed kan worden begrepen.

De vraag die we elkaar hierbij stellen is niet: wie heeft gelijk? De vraag is: hoe richten we het veld zo in dat jongeren niet tussen wal en schip vallen en professionals niet tegen elkaar worden uitgespeeld? Wat wij overal aantreffen, is geen gebrek aan inzet. En ook niet primair een gebrek aan aanbod. Wat ontbreekt, is ordening: duidelijke rollen, heldere routes en een gedeelde legitimiteit van handelen. Dat is precies waar lokale partijen – mits zij uit de concurrentielogica stappen – samen het verschil kunnen maken.

Eén plein, verschillende rollen

Denk nog even terug aan het plein uit de openingscasus. Op datzelfde plein kunnen verschillende jongeren aanwezig zijn die niet allemaal hetzelfde nodig hebben. Sommige jongeren vragen vooral om pedagogische aanwezigheid, positieve binding en vroegtijdige signalering. Andere jongeren bevinden zich al in een fase waarin risico's zich verdiepen en intensievere omleiding, veiligheidsafstemming of specialistische begeleiding nodig is. In een goed geordend veld vervult iedere partij daarin een eigen rol.

Het reguliere jongerenwerk onderhoudt de relatie met de brede groep jongeren, versterkt beschermende factoren, helpt jongeren toegang te krijgen tot positieve ontwikkelkansen en signaleert vroegtijdig wanneer zorgen ontstaan. Specialistisch zorg- en veiligheidsjongerenwerk richt zich op jongeren en groepen bij wie risico's zich verdiepen en verdere escalatie dreigt. Onderwijs ziet jongeren dagelijks en speelt een belangrijke rol in signalering, ondersteuning en het bieden van perspectief. Zorgpartners leveren specialistische begeleiding en behandeling waar problemen daarom vragen. Politie draagt bij aan begrenzing, handhaving en veiligheidsduiding. De vraag is dan niet welke organisatie aan zet is op het plein, maar hoe deze verschillende rollen en expertises elkaar versterken in een gezamenlijke opgave. Niet door overlap te organiseren, maar door verschillen in expertise, mandaat en verantwoordelijkheid productief te maken. Juist daar krijgt ordening betekenis in de praktijk.

Wel of niet herkenbaar?

En zegt u nu: dit probleem dat jullie schetsen dat herkennen wij helemaal niet, want bij ons werkt het wél. Dan is dat goed nieuws! Juist dan is het de moeite waard om zichtbaar te maken wat daar goed gaat. Zodat anderen daarvan kunnen leren en die werkwijzen breder toepasbaar worden.

Bronnen

Zembla. (2026, 14 mei). *De prijs van jeugdcriminaliteit* [Televisie-uitzending]. BNNVARA. <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/kijken-de-prijs-van-jeugdcriminaliteit>

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). (2026, 12 januari). *Jeugdcriminaliteit: slechts drie interventies effectief*.

De Groene Amsterdammer. (2024, 5 juni). *Projecten om jongeren uit de criminaliteit te houden werken vaak niet*.

De Jong, J. D. (2025). *Jeugd- en Veiligheidsjongerenwerk: Een visie op preventie en omleiding voor "de 2%"*. Hogeschool Leiden, Lectoraat Aanpak Jeugdcriminaliteit.

De Jong, J. D. (ter perse). *Niet één doelgroep: Het ABC-model voor zorg- en veiligheidsjongerenwerk*. Amsterdam: Boom uitgevers Amsterdam.

Feron, A., van Dijk, T., Tuncay, B., Todorović, D., & Sieckelinck, S. (2025). *Infoblad rol van het jongerenwerk in de preventie van jeugdcriminaliteit: (t.b.v. gemeenten, scholen, zorgverleners, politie en justitie)*. Hogeschool van Amsterdam.

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Actieprogramma's tegen jeugdcriminaliteit*. Geraadpleegd op 9 april 2026, van <https://www.nji.nl/kennis/jeugdcriminaliteit/actieprogrammas-tegen-jeugdcriminaliteit>

Rijksoverheid. (2024, 4 april). *20 gemeenten extra gesteund in aanpak van jeugdcriminaliteit*.

Rubin, I. M., Plovnick, M. S., & Fry, R. E. (1978). *Task-oriented team development* (herdruk). McGraw-Hill.

Strijbosch, K., Linssen, L., & Ročak, M. (2025). *Als dansen op een slap koord: Hoe jongerenwerkers jeugdcriminaliteit kunnen helpen voorkomen. Tussentijdse bevindingen uit Drop In regio Limburg*. Zuyd Hogeschool / Sociaal Werk Nederland.

Wesseling, W., Borkent, D., Tuncay, B., & Sieckelinck, S. (2025). *Beschermende (f)actoren: Hoe jongerenwerkers jeugdcriminaliteit kunnen helpen voorkomen*. Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Youth Spot.

Colofon

Preventie van jeugdcriminaliteit: twee lenzen, één werkelijkheid. Over preventie, positionering en gemiste kansen in het jongerenwerklanschap

Copyright © 2026, Hogeschool van Amsterdam/Hogeschool Leiden

Auteurs: Stijn Sieckelinck en Jan Dirk de Jong

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

